

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia stycznia 2010 r.

**Pan
Maciej Joachimowski
Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Żninie**

LBY-410-08-06/2009
P/09/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy przeprowadziła w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Żninie, zwanym dalej „PIW”, kontrolę w zakresie realizacji programu zwalczania choroby Aujeszky`ego u świń w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokóle kontroli podpisanym w dniu 17 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Żninie, zwanego dalej „PLW”, programu zwalczania choroby Aujeszky`ego u świń, zwanego dalej „Programem”, na terenie powiatu żnińskiego, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości.

1. Formułując powyższą ocenę, NIK uwzględniła prawidłową realizację zadań objętych kontrolą, polegających na:

- a) zakończeniu przez PLW (według stanu na dzień 30 września 2009 r.) realizacji I, II i III etapu Programu, w których badaniami objęto całość pogłównia podlegającego badaniom, czyli odpowiednio 1708 stad (149.095 sztuk świń), 1399 stad (123.510 sztuk świń) oraz 1256 stad (90.683 sztuk świń). Prowadzonym od 3 sierpnia 2009 r. monitoringiem objęto do końca listopada 2009 r. 1288 stad o łącznej liczbie 122.289 świń

tj. 91,5 % stad zakwalifikowanych do tego monitoringu, przyspieszając tym samym założenia ujęte w Programie. W badanym okresie pobrano łącznie 60.661 prób krwi, które następnie właściwie przechowywano i transportowano do Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Bydgoszczy, gdzie zostały zbadane. W wyniku pierwszego próbkobrania stwierdzono 278 stad zakażonych (16,3 % stad zbadanych), po drugim próbkobranii 53 takie stada (1,8 %), a po trzecim próbkobranii 23 stada (1,8 %). W trakcie prowadzonego monitoringu stwierdzono 4 stada zakażone, co stanowiło 0,6 % stad badanych. Decyzje o likwidacji choroby zostały podjęte w stosunku do 354 stad zakażonych, z czego metodą szczepienie-eliminacja objęto 258 stad świń, metodą niezwłocznego uboju 96 stad świń i 2 stada świń zostały zlikwidowane samoistnie przez ich właścicieli;

b) podejmowaniu przez PLW decyzji w sprawie nadania stadom świń jednego ze statusów określonych w Programie. PLW przed podjęciem ww. decyzji dokonywał kontroli każdego gospodarstwa, sporządzając protokół z dochodzenia epizootycznego, zawierający m.in. informacje o przemieszczeniu zwierząt i materiale biologicznym w stadzie. Decyzje o nadanie statusu podejmowane były na podstawie wyników badań pobranych prób, a w przypadku decyzji zmieniającej status stada po stwierdzeniu upływu wymaganego okresu od uboju wszystkich świń w stadzie oraz przeprowadzeniu odkażania i oczyszczania w gospodarstwie. Łącznie wydano 4395 decyzji, w tym 1228 o nadaniu stada statusu wolnego od choroby Aujeszky`ego, 2725 decyzji o nadaniu statusu stada seronegatywnego i potencjalnie wolnego oraz 425 decyzji związanych ze stwierdzoną w stadach świń chorobą;

c) ustalaniu corocznie listy lekarzy weterynarii wyznaczonych do wykonywania czynności związanych z realizacją Programu, zgodnie z wymogiem art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o IW”. PLW zawarł umowy z 8 lekarzami weterynarii na wykonywanie czynności przewidzianych w Programie oraz z 9 innymi osobami na wykonywanie czynności pomocniczych, po wyznaczeniu tych osób do wykonywania zadań decyzjami administracyjnymi, zgodnie z przepisami art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 2 ustawy o IW. Osoby te spełniały wymagania, określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu czynności wykonywanych przez osoby niebędące pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej oraz kwalifikacji tych osób (Dz. U. Nr 89, poz. 860 ze zm.). W trakcie realizacji Programu PLW na podstawie umów o dzieło zatrudniał do wykonywania szacunków świń

rzecznawców ujętych na ustanowionej przez niego liście i powołanych stosownymi decyzjami burmistrzów i wójtów gmin z powiatu żnińskiego;

d) prowadzeniu w PIW ksiąg wymienionych w § 1 pkt 3a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045), które zawierały wymagane informacje o chorobach zakaźnych zwierząt;

e) wprowadzeniu do stosowania w PIW świadectw zdrowia, zgodnych z wzorami ustalonymi instrukcjami Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.400/AD-1/08 z 24 czerwca 2008 r. oraz nr GIWz.400/AD-1a/09 z 13 lipca 2009 r., przy czym za uzasadnione uznano stosowanie innych niż określone ww. instrukcjami wzorów świadectw zdrowia w okresie od czerwca do sierpnia 2009 r., o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszky`ego u świń (Dz. U. Nr 74, poz. 631);

f) stosowaniu procedur i zasad przemieszczania świń w handlu pomiędzy krajami Unii Europejskiej, określonych w art. 3 i 4 decyzji Komisji Europejskiej Nr 2008/185/WE z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie dodatkowych gwarancji w wewnątrzspółnotowym handlu trzodą chlewną odnoszących się do choroby Aujeszky`ego oraz kryteriów przekazywania informacji o tej chorobie (Dz. U. UE L. 59/19 z 4 marca 2008 r. ze zm.). We wszystkich 8 przypadkach importu świń zakupione zwierzęta zaopatrzone m.in. w świadectwa zdrowia wystawione zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 599/2004 z dnia 30 marca 2004 r. dotyczącym przyjęcia zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzspółnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego;

g) rzetelnym i terminowym przekazywaniu Kujawsko-Pomorskiemu Wojewódzkiemu Lekarzowi Weterynarii miesięcznych sprawozdań z realizacji Programu;

h) prawidłowym wydatkowaniu na realizację Programu w 2008 r i w 2009 r. (do końca III kwartału) łącznie 1.708.631,66 zł, w tym na wynagrodzenia 512.440,02 zł, 989.551,41 zł na odszkodowania za 3335 zwierząt padłych lub zabitych i poddanych ubojowi z nakazu PLW, 86.457,75 zł na zakup szczepionek, 120.182,48 zł na zakup paliwa, materiałów

weterynaryjnych, odzieży ochronnej, środków dezynfekcyjnych itp. Wynagrodzenia dla wyznaczonych lekarzy weterynarii i osób wykonujących czynności pomocnicze przy realizacji Programu wypłacano zgodnie z zawartymi umowami, przy zastosowaniu stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywane czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837 ze zm.). Koszty dojazdu lekarzy weterynarii do miejsc pobierania próbek wliczano zgodnie ze stawkami za 1 km, określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 ze zm.). Stwierdzony w wyniku kontroli błąd w prawidłowym podliczeniu zestawienia przejechanych przez wyznaczonego lekarza weterynarii M.J. kilometrów i zawyżenia w związku z tym kosztów przejazdu o 26,74 zł został skorygowany w trakcie kontroli.

2. Stwierdzone w wyniku kontroli NIK nieprawidłowości dotyczyły:

a) nadzoru PLW, sprawowanego w jego imieniu przez wyznaczonych lekarzy weterynarii w trakcie badań monitoringowych, nad ponownym zasiedleniem stad świń, w których uprzednio dokonano likwidacji zwierząt w wyniku realizacji Programu. Przeprowadzona w trakcie kontroli NIK analiza 5 ww. stad wykazała w jednym przypadku (stado F.J. z M.) zakup w kwietniu i maju 2009 r. 3 partii świń (33 sztuki) od pośrednika P.K. z J.W. bez potwierdzenia świadectwem zdrowia statusu stad, z których te świny pochodziły. W 3 innych stadach stwierdzono niewłaściwie wypełnione przez lekarzy weterynarii m.in. z PIW w Poznaniu, w Świeciu, w Gnieźnie, świadectw zdrowia dotyczących zakupu 206 sztuk świń, w których to świadectwach nie zamieszczono danych dotyczących m.in. liczby zwierząt, statusu stada, przeprowadzanych badań;

b) nadzoru PLW nad przemieszczaniem świń ze stad zakażonych lub znajdujących się w obszarze zapowietrzonym, do rzeźni znajdujących się poza terenem powiatu znińskiego. W PIW brak było dokumentów potwierdzających spełnienie warunków określonych w rozdziale 3.6.2 Programu (od 3 czerwca 2009 r. w rozdziale 3.7.2) i dotyczących:

- informowania PLW przez posiadaczy zwierząt o planowanym terminie przemieszczania świń do rzeźni,
- niezwłocznego informowania przez PLW powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce położenia rzeźni, o przemieszczaniu świń do tej rzeźni,

- powiadamiania PLW przez powiatowego lekarza weterynarii nadzorującego rzeźnię o nadejściu transportu świń do tej rzeźni.

W wyniku analizy 5 stad stwierdzono, że w 2 stadach brak było na 12 wystawionych przez PLW świadectwach zdrowia potwierdzenia dostarczenia 239 świń do rzeźni. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Rawiczu dostawę 163 świń z grudnia 2008 r. potwierdził dopiero w zestawieniu z 20 września 2009 r. Do końca listopada 2009 r, nie uzyskano takiego potwierdzenia od właściwego powiatowego lekarza weterynarii o dostawie od sierpnia 2008 r. do lutego 2009 r. 168 świń do rzeźni z gospodarstwa F.J. z M. W przypadku stada M.M. z H. świadectwa zdrowia wystawiono na 103 odstawię do rzeźni świnię, o 5 sztuk mniej niż wynikało to z protokołu dochodzenia epizootycznego, przy czym świadectwa wystawiono na 4 zamiast na 2 knury, uzyskując we wszystkich przypadkach potwierdzenie ich dostawy do rzeźni. Na 13 wystawionych przez PLW świadectwach zdrowia dla świń kierowanych do rzeźni w 6 nie ujęto wymaganych danych o środku transportu i jego numerze rejestracyjnym;

c) braku w umowach zawartych z wyznaczonymi osobami wykonującymi czynności pomocnicze określenia zakresu, terminów i miejsca wykonywania tych czynności, wymaganych art. 16 ust. 3 ustawy o IW. W umowach, o których mowa wyżej, wskazano jedynie, że powyższe określa załącznik nr 2, którego do tych umów nie załączono.

3. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że posiadane przez PLW dane dotyczące liczby stad trzody chlewnej w powiecie żnińskim, zawarte w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) były niezgodne ze stanem faktycznym i nie pozwalały na dokładne określenie liczby stad świń przed rozpoczęciem realizacji Programu w powiecie żnińskim i w trakcie jego realizacji. Dopiero analiza dokonana przez PLW na podstawie danych ujętych w prowadzonym w PIW rejestrze podmiotów nadzorowanych oraz wynikający z rozeznania PLW szacunek stanu faktycznego stad świń pozwolił na korektę stad świń objętych Programem. Zgodnie z danymi SIRZ na 1 stycznia 2008 r. w powiecie żnińskim zarejestrowano 1735 stad świń, a do realizacji Programu PLW zaplanował 2272 stada (o 31 % więcej). Badaniami w trakcie pierwszego próbkobrania objęto 1708 stad (75,2 % zaplanowanych), stwierdzając ponadto 620 stad „pustych” i obejmując łącznie badaniem 2328 gospodarstw, tj. o 2,46 % więcej od zaplanowanych. Drugim próbkobranem objęto 1399 stad (66,3 % planowanych), stwierdzając 649 stad „pustych” i badaniami objęto 2048 gospodarstw tj. 90,2 % ilości planowanych. Trzecim próbkobranem objęto 1256 stad oraz 525 stad „pustych”, tj. 90,2 %

stad zaplanowanych. Wynikało to z przyjętej praktyki obejmowania planem i badaniem wszystkich istniejących na terenie powiatu żnińskiego gospodarstw rolnych. Stale występowały niezgodności stanów faktycznych z danymi z SIRZ. Ponadto, pomimo istniejącego obowiązku, rolnicy nie zgłaszali do PLW zaprzestania działalności, co wynikało z planowania ewentualnego ponownego jej podjęcia w przypadku zwiększenia opłacalności chowu trzody chlewnej. PLW podejmował także działania informacyjne kierowane do rolników w trakcie realizacji Programu, ale były one nieskuteczne. Świadczył o tym fakt, że w okresie objętym kontrolą nie zgłoszono PLW żadnego przypadku zaprzestania chowu świń.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zwiększenie nadzoru nad prawidłowym wypełnianiem przez urzędowych lekarzy weterynarii świadectw zdrowia.
2. Podjęcie działań w celu zapewnienia skutecznego nadzoru nad ponownym zasiedlaniem stad świń.
3. Wszczęcie postępowania w celu ostatecznego wyjaśnienia braku świadectw zdrowia dla świń zakupionych od pośrednika w gospodarstwie F.J. z M. oraz wyciągnięcia konsekwencji przewidzianych prawem, w tym wobec tego pośrednika.
4. Zapewnienie pełnej realizacji warunków przemieszczania świń ze stad zakażonych do rzeźni, ustalonych w pkt. 3.7.2 Programu.
5. Podjęcie działań zapewniających określanie w umowach z osobami wyznaczonymi do czynności pomocniczych zakresów, terminów i miejsca wykonywania tych czynności.
6. Nawiązanie ściślejszej współpracy z ARiMR w zakresie aktualizacji bazy danych o podmiotach podlegających nadzorowi PLW.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do

Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.